

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus I. Quid, & quotuplex sit causa proprietatis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

P A R S. II.

De causa Proprietatis.

1152. **Q**uamvis *Dominium*, & *proprietatis*, propriè loquendo, differant, quòd *Dominium* sit jus ferè semper cum usufructu conjunctum; at, *proprietatis* sit jus ab usufructu separatum; unde Jurisconf. in L. 4. ff. de usufr. dixit, usufructum esse partem *Dominii*, & non dixit esse partem *proprietatis*: ex communi tamen usu coincidunt, & promiscuè usurpantur, ut observat Pereyra in Elucidariò, n. 1971. Prætermittis autem variis *Dominii* definitionibus, quæ videri possunt apud eundem à n. 685. in præsentì videtur *proprietatis* accipienda, prout explicat *Dominium*, seu facultatem legitimum directè, & formalitèr percipiendi commodum libertatis propriæ ex usu alicujus rei, prout amplius exposuimus in Tract. Theol. de jure, & just. q. 1. à n. 1.

ARTICULUS I.

Quid, & quoruplex sit causa proprietatis?

1153. **L**essus l. 2. de just. c. 3. D. 1. *Dominium* genericè acceptum (prout est quid superius ad suas species) ait, esse jus gubernandi; *Dominium* sic genericè acceptum dividit in *Dominium jurisdictionis*, quod definit, esse potestatem gubernandi, suos subditos, atquè adeo exercendi circa illos actum præcipiendi, prohibendi, permittendi, dispensandi, judicandi, puniendi, præmiandi; & *Dominium proprietatis* (quod alio nomine dicitur *Proprietatis*, unde *Proprietarius*, Dominus est) ait, esse jus disponendi de re aliqua tanquam sua; nam teste eodè, *Dominus* in genere duo includit, scilicet moralem potentiam, seu auctoritatem in re, vel personæ talem, ut inde dicatur ipsa esse alterius; sed hæc *Suitas* eget rursus explanatione. Ad hoc respondet Pereyra cit. n. 686. dicens: *suam* appellari; quod ita

subjectum, & adstrictum est illi, cujus esse dicitur, ut possit de eo disponere proprio jure, non ex commissione alterius. *Suum* & *proprium* æquipollent in Clement. de foro compet. c. 1. Dicitur *suum negotium*, quòd filii sui, L. si mater, C. ad Vellejan. etenim *suum* dicitur illud, in quo proprietatis habetur, Instit. de rer. divis. §. fin. Denotat enim *Dominium* vox, *suum*, ut tenet Menoch. conf. 129. n. 7. imò possessionem importat, ut Bald. in L. 1. ff. de statu homin. Dictio, *suus*, in testamento refertur ad testatorem, & non ad alium, per Seraph. decis. 553. n. 6. Instituens fratrem, & suos, censetur instituire fratrem pro dimidia, & filios ejus natos pro alia dimidia, ut per Decium conf. 244. proponitur: rectius tamen videtur *meum* dici, ad quod mihi competit legitima facultas, ex usu talis rei, directè, & formalitèr percipiendi in commodum propriæ libertatis.

Quia verò dicta facultas legitima, seu potestas jure, vel pacto legitimo alicui constituta directè utendi re aliqua in commodum suæ libertatis, potest esse vel ad omnem usum habenti talem facultatem possibilem; vel solum ad unum determinatè, vel alterum; ideo *Dominium proprietatis* communiter subdividitur in *plenum*, seu perfectum, & imperfectum, seu *non plenum*. Aliqui perfectum, seu plenum dicunt jus in re, extendens se ad omnem ejus usum, seu dispositionem, nisi lege prohibeatur. Loco generis ponitur, *jus in re*; nam hoc jus distinguitur à *Dominio* tanquam genus à sua specie; omne enim *Dominium* est jus in re: liquidem omnem rem obligatam habet; non e contra: quia hypotheca, pignus, usufructus, & similia sunt jura in re, & non *Dominia*. Particula *extendens se ad omnem ejus usum*, ponitur loco differentie; nam *Dominii* perfecti, ac pleni speciale est, ut *Dominus* possit uti re suâ pro arbitrati. Concluditur (*nisi lege prohibeatur*) ad comprehendendum *Dominium majoratus*, cujus possessor (ut docet Molin. ir. 2. D. 3. n. 4.) verè, & plenè *Dominus* est, quamvis prohibitus lege liberè de illo disponere; lex enim, quando impedit dispositionem rei, non tollit *Dominium*, sed ligat.

Imperfectum *Dominium* est, quod tan-

tum habet vel proprietatem rei absque emolumentis; vel tantum emolumenta absque proprietate: quare est duplex, alterum vocatur *directum*, alio nomine *merum* nempe quod continet solam rei proprietatem: proindeque illud habens, in rigore dicitur *propriarius*; tale Dominium est, quod vendicat filiusfamilias in peculio adventitio, Princeps in feudis, qui dedit agrum in emphyteusim, in agro: & omnis is, qui dicitur Dominus eorum, quorum alteri concessus est usufructus: alterum appellatur *utile*, & continet solam rei commoditatem, & utilitatem: tale est, quod habet emphyteuta, feudatarius, & usufructuarius. *Dominii* appellatione proprie venit *directum* ex L. 1. §. in perpetuum, ff. si ager vectigalis: sub tota tamen Dominii latitudine comprehenditur etiam utile, ut tenent Surdus decis. 288. n. 28. & Menoch. cons. 226. n. 176.

1156. Multi dominio proprietatis, quoad facultatem in usu rei, subjectæ habenti ejus Dominium, duplicem apponunt limitationem; primo, ut Dominium etiam plenum restringatur ad solum, & omnem usum licite non impedibilem; 2. solum ad usum lege permissum. Sed quidquid sit de hoc ex aliorum mente; hic enim solum agimus de significato vocis *Dominium*, seu *proprietatis*. Cæterum in dicto Tract. Theologico de jure, & justitia, q. 1. à n. 11. tradidimus, jus active sumptum non bene restringi ad facultatem licite non impedibilem ab alio; & à n. 23. ad solos actus lege permissos, loquendo de lege extrinseca, seu juris non constitutivæ, ut ibidem pluribus exposuimus. *Causa* porro *proprietatis* hic intelligitur casus, seu ipsum negotium in judicio petitorio; ubi scilicet de rei proprietate controversatur inter litigantes.

ARTICULUS II.

An Causa possessionis, & proprietatis tractari debeant coram eodem Judice?

1157. **P**retermittimus hic eas quæstiones, quæ sunt de diversis modis acqui-

rendi rerum Dominium, seu proprietatem; de quibus egimus in cit. Tract. Theol. de jure, & justitia, q. 5. à n. 239. ad n. 274. Deinde advertendum, aliud esse, quod quis sit *Judex competens*; aliud, quod sit *capax* cognoscere causam, coram eo in judicium deductam; licet enim quis relate ad Actorem, qui coram Judice non suo agit contra hujus subditum, si ab hoc legitime reconveniat, fieri possit *competens*, non propterea etiam fiet *capax*, ut ostendimus superius. Resolutio porro quæstionis in titulo propositæ, sumi potest ex c. *Susceptis* 1. h. 2. Nam, cum Felix, illustris Siculus, conquestus esset S. Gregorio Pontifici, quod actores Ecclesiæ Syracusanæ possessiones ejus injuste occuparent; petissetque se restitui: Gregorius respondit, *Judices à partibus eligendos esse, qui de utraque tum momenti, seu possessionis, tum proprietatis causa cognoscant, cum ita Cæsareis legibus definitum sit, & se, parte altera inanditâ, judicare haud posse*; ita habetur in l. 7. registri Epistolæ, indict. 2. epist. 100. ad Felicem, & epist. 101. ad Joan. Syracusanum Episc.

Ex hoc textu communiter deducunt DD. causam possessionis, & proprietatis coram, & sub eodem Judice tractandam esse; idque non jure tantum Ecclesiastico, sed etiam Cæsareo, ut patet ex textu, quod verum est *regulariter*, quando scilicet litigantes non sunt omnino diversi fori, ut dicemus n. 1161. & seqq. Hanc porro doctrinam, de utraque causa, coram eodem Judice, tractanda, volunt procedere, non solum, quando possessorium agitur in judicio simul cum petitorio; eoque pendente; sed etiam quando finita causa possessionis agitur super proprietate; adhuc enim idem Judex, qui de possessione cognovit, super proprietate adendus est; quia *continentia causæ dividenda non est*, quia Judex, qui de possessione cognovit, magis instructus est, ut proprietatis negotium valeat decidere, notarunt gloss. 1. in L. nulli, C. de judic. quam sequitur ibi Bart. n. 2. & Jas. n. 12. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. conclus. 446. à n. 4.

Nec obstat 1. quod opponitur, nempe rationem, ex qua communiter dicitur, *diversas causas non esse separandas*, non subistere, quod *continentia causæ dividi non debeat*;

1158.

1159.